

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. Ś.
przeciwko "D." S.A. w G.
o zapłatę,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 kwietnia 2013 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Apelacyjny
postanowieniem z dnia 5 grudnia 2012 r.,

"Czy komornik wykonując postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia ustalając wysokość poniesionych przez stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia kosztów, należnych komornikowi za wykonanie tych czynności w oparciu o ustawę o komornikach sądowych i egzekucji, ustala również wysokość wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w tym postępowaniu?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2012 r. Sąd Apelacyjny przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości a mianowicie, czy komornik wykonując postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia i ustalając wysokość poniesionych przez stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia kosztów, należnych komornikowi za wykonanie tych czynności w oparciu o ustawę o komornikach sądowych i egzekucji, ustala również wysokość wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w tym postępowaniu.

Zagadnienie prawne wyłoniło się podczas rozpoznania zażalenia dłużniczki na postanowienie Sądu Okręgowego, który w postępowaniu zabezpieczającym z nakazu zapłaty, na wniosek wierzycielki orzekł o kosztach wykonania zabezpieczenia ustalonych postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. oraz zasądził koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika wierzycielki poniesione w tym postępowaniu.

Sąd drugiej instancji powziął poważną wątpliwość odnośnie do relacji art. 770 zd. 2 k.p.c. i art. 745 § 1 k.p.c. w zw. z art. 743 k.p.c. w aspekcie oznaczenia organu właściwego do ustalenia kosztów postępowania zabezpieczającego w zakresie przysługujących stronie kosztów wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego ją w tym postępowaniu. Stwierdził, że w wypadku udzielenia zabezpieczenia wykonywanego przez organ egzekucyjny nie budzi wątpliwości, że komornik na podstawie art. 770 w zw. z art. 443 k.p.c. ustala koszty wykonania zabezpieczenia w drodze postępowania egzekucyjnego, natomiast rozstrzygnięcie o nich wydaje sąd w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie, w której udzielono zabezpieczenia. Z uwagi na prezentowane w doktrynie i literaturze dwa rozbieżne stanowiska wątpliwości natomiast budzi zakres, w jakim na podstawie art. 770 k.p.c., komornik jest uprawniony do ustalenia kosztów wykonania zabezpieczenia. Zgodnie z pierwszym, opartym na literalnej wykładni art. 770 k.p.c. i art. 745 § 1 k.p.c., wszystkie koszty powstałe w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia ustalane są przez organ egzekucyjny, natomiast rola sądu, który udzielił zabezpieczenia, ogranicza się do

zastosowania zasady odpowiedzialności za wynik postępowania bez możliwości modyfikacji wysokości kosztów ustalonych przez ten organ. Pogląd przeciwny zakłada, że organ egzekucyjny na podstawie art. 770 k.p.c. w zw. z art. 743 k.p.c. ustala należne mu koszty wykonania zabezpieczenia, zaś pozostałe koszty ustala sąd, który nadto jest uprawniony do ustalenia wysokości i zasadności wydatkowania kosztów poniesionych przez stronę w postępowaniu o udzielenie zabezpieczenia i wykonanie zabezpieczenia. Sąd Apelacyjny opowiedział się za drugim z powyższych poglądów i przyjął, że w postępowaniu o wykonanie postanowienia o udzielenie zabezpieczenia komornik jest uprawniony wyłącznie do ustalenia należnych mu opłat i wydatków, natomiast pozostałe koszty poniesione przez stronę, w tym również wynagrodzenie reprezentującego ją w tym postępowaniu pełnomocnika, ustala i rozstrzyga o nich sąd. Za takim stanowiskiem przemawia w jego ocenie wykładnia zwrotu „rozstrzyga sąd” zawartego w art. 745 § 1 k.p.c., który może być rozumiany tylko jako oznaczający przekazanie do wyłącznej kompetencji sądu zarówno rozstrzygnięcia o zasadzie odpowiedzialności za koszty postępowania zabezpieczającego, jak i uprawnienia do ustalenia ich wysokości w kontekście zasady kosztów niezbędnych i celowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy, przystępując do rozpoznania przedstawionego zagadnienia prawnego, w pierwszej kolejności zobowiązany jest zbadać, czy zostały spełnione formalnoprawne wymogi do przedstawienia zagadnienia prawnego, a w konsekwencji, czy zaistniały przesłanki do podjęcia uchwały.

Ustawodawca, przyznając sądowi drugiej instancji uprawnienie do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., uzależnił skuteczność skorzystania z niego od wystąpienia w sprawie poważnych wątpliwości prawnych oraz niezbędności oczekiwanej odpowiedzi do rozstrzygnięcia sprawy. Przymiotnik kwalifikujący „poważne” oznacza, że istnieją zasadnicze trudności w ich wyjaśnieniu przy wykorzystaniu podstawowych metod wykładni a nadto, że w przypadku powstania wątpliwości zwykłych sąd odwoławczy obowiązany jest rozwiązać je we własnym zakresie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., III CZP 100/06, niepubl., z dnia

14 października 2010 r., III CZP 66/10, niepubl., z dnia 20 października 2010 r., III CZP 68/10, niepubl. i postanowienia w nim powołane, z dnia 26 października 2011 r., III CZP 59/11, niepubl.).

Przedstawione zagadnienie prawne nie odpowiada przytoczonym wymaganiom przede wszystkim dlatego, że nie spełnia wymagania wystąpienia w sprawie poważnych wątpliwości prawnych. Problem zawarty w pytaniu sprowadza się w istocie do kwestii, czy zakresem kosztów postępowania w przedmiocie wykonania zabezpieczenia, o których orzeka organ egzekucyjny (komornik) na podstawie art. 770 k.p.c. w zw. z art. 743 k.p.c., są objęte tylko koszty należne temu organowi, czy również inne koszty poniesione przez stronę, w tym wynagrodzenie pełnomocnika.

Zasadą jest, że o kosztach postępowania zabezpieczającego rozstrzyga sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, a o kosztach postępowania zabezpieczającego powstałych później rozstrzyga na wniosek strony sąd, który udzielił zabezpieczenia (art. 745 § 1 k.p.c.). Przyjmuje się, że art. 745 k.p.c. dotyczy wszystkich kosztów, które mogą powstać w postępowaniu zabezpieczającym, a zatem kosztów sądowych, kosztów wykonania zabezpieczenia, kosztów związanych z działaniem pełnomocnika i kosztów związanych z działaniem strony. Koszty te stanowią część składową wszystkich kosztów postępowania, w którym wydano tytuł zabezpieczający. W judykaturze jednolicie przyjmuje się, że orzekanie o kosztach postępowania zabezpieczającego w przedmiocie wykonania nakazu zapłaty, będącego tytułem zabezpieczenia, następuje na zasadach określonych w art. 770 k.p.c. w zw. z art. 743 k.p.c. Nie budzi również wątpliwości, że komornik w sposób wiążący ustala koszty wykonania zabezpieczenia, natomiast wysokość pozostałych kosztów ustala sąd i rozstrzyga o wszystkich kosztach w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie, w której udzielono zabezpieczenia, zgodnie z zasadami odpowiedzialności za wynik postępowania określonymi w art. 98 i n. k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2005 r., III CZP 22/05, OSNIC 2006/3/47, z dnia 22 września 1995 r., III CZP 17/95, OSNC 1995 nr 12 poz. 179, z dnia 14 listopada 2012 r., III CZP 70/12, Biul. SN 2012/11, wyroki z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 366/2000 Prawo Bankowe 2001/4, z dnia 9 maja 2002 r., II CKN 639/00 niepubl.,

postanowienia z dnia 8 listopada 2006 r., III CZP 69/00 Biul. SN 2006/11, z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 13/11 Biul. SN 2011/5). Pod pojęciem „koszty wykonania zabezpieczenia” należy rozumieć wyłącznie koszty należne organowi egzekucyjnemu (opłaty i wydatki). Przemawia za tym przede wszystkim, w odróżnieniu od postępowania egzekucyjnego, pomocniczy charakter postępowania zabezpieczającego i również pomocnicza rola komornika, który jedynie realizuje decyzje zapadłe w postępowaniu zabezpieczającym. Przepis art. 770 k.p.c. przyznaje komornikowi uprawnienie do ustalenia kosztów takiego postępowania, którego prowadzenie do niego należy i w którym sprawuje funkcję głównego organu. W postępowaniu zabezpieczającym przepis ten ma jedynie odpowiednie zastosowanie poprzez art. 743 k.p.c. Ponadto przemawia za tym treść art. 745 § 1 k.p.c. stanowiącego, że o kosztach postępowania zabezpieczającego rozstrzyga sąd, co oznacza wyłączną kompetencję sądu w zakresie ustalenia wysokości kosztów postępowania w kontekście zasady kosztów niezbędnych i celowych oraz w zakresie ustalenia zasad odpowiedzialności za wynik postępowania. Nie może budzić wątpliwości, że sąd jest związany postanowieniem komornika co do wysokości kosztów ustalonych na zasadzie art. 770 k.p.c., a zatem sprzeczne z treścią art. 745 § 1 k.p.c. byłoby przyjęcie, że w postępowaniu zabezpieczającym komornik może ustalić wysokość kosztów innych, niż mu należne, bowiem stanowiłoby to wkroczenie w zakres kompetencji sądu. Trafny jest również argument Sądu Apelacyjnego, że czynności nadzorcze w postępowaniu egzekucyjnym są zarezerwowane dla sądu, przy którym działa komornik (art. 759 § 2 k.p.c.), a zatem przy zajęciu stanowiska przeciwnego sąd, przed którym toczy się postępowanie zabezpieczające byłby pozbawiony możliwości korekty wadliwego postanowienia komornika. Tożsame stanowisko odnośnie do wykładni pojęcia kosztów wykonania zabezpieczenia wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 13/11 (Biul. SN 2011/4) oraz w wyroku z dnia 3 lutego 2011 r., I CNP 36/10, niepubl. stwierdzając, że komornik ustala wyłącznie koszty wykonania zabezpieczenia w drodze postępowania egzekucyjnego, rozumiane jako koszty należne komornikowi, natomiast sąd wydaje o nich rozstrzygnięcie w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie.

Zważywszy na powyższe orzeczono jak w sentencji.